

PENSUMLISTER

Våren 2008

BA-studiet

MIDDELALDERSTUDIER

INSTITUTT FOR HISTORISK OG KLASSISKE FAG
DET HISTORISK-FILOSOFISK FAKULTET
NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET
DRAGVOLL
N-7491 TRONDHEIM
TRYKT DESEMBER 2007

Pensumlister for BA i middelalderstudier

BA i middelalderstudier er et delvis programmert studium, fire obligatoriske emner fra tre institutt. De øvrige emner kan pr. i dag velges fra fire institutt, se studiehåndboken.

Nærmere beskrivelser av BA i middelalderstudier finnes i Studiehåndboka for 2007-2008

INNHold:	side
Obligatoriske emner	
ARK2215: Historisk arkeologi I	3
NORD0020: Norrønt reiskapsfag	9
4. semester	
HIST1110 Oversikt over antikkens og middelalderens historie til ca. 1550	10
Obligatoriske emner med HIST2100 kode	
HIST2145 Krigere, kloster og katapulter	11
HIST2155 Musikk og politikk i middelalderen	12
Valgfrie emner	
HIST1150 Oversikt over tidlig nytids historie ca 1550 - 1850	13
LAT1002: Tekstkurs I latin (middelalder) – Prosa og poesi i middelalderen	14
NORD2201 Norrønt språk	15

ARK2215: Historisk arkeologi I

Ansvarlig for emnet: Thomas Wallerstrøm

Fra overgangen til historisk tid (10. - 11. århundre) blir kjennskap til skrift vanlig i Norden, og produksjonen av tekster øker. Vår kunnskap om middelalder og nyere tid bygger på lesing og tolkning av disse kildene, men fra samme tid eksisterer også et rikt og variert arkeologisk kildemateriale. Dette gir innsikt i sider ved fortiden som faller utenfor de bevarte tekstene og den etablerte historiekunnskapen. I kurset sees ulike kildekategorier og fortolkninger i forhold til hverandre.

Pensum

antall sider

Allmänt (214 s.)

- Andrén, A. 1997. *Mellan ting och text. En introduktion till de historiska arkeologierna.* Symposion. Stockholm/Stehag: 11-45 og 112-187 111
- Buchli, V. & Lucas, G., 2001. The absent present: archaeologies of the contemporary past. *Archaeologies of the Contemporary Past.* Eds. V. Buchli, & G. Lucas. London: Routledge: 3-17 15
- Orser, C. E. 1996. *A Historical Archaeology of the Modern World.* Contributions to global historical archaeology. New York: Plenum press.: 1-88 88

Kommunikationer – teknologi – infrastruktur (101 s)

- Long, P. O., 2002. *Technology and Society in the Medieval centuries. Byzantium, Islam and the West, 500-1300.* Washington, DC: Society for the history of Technology and the American Historical Association: 1-101 101

Den gamla och den nya religionens arkeologi (302 s.)

- Andrén, A., 2002. Platsernas betydelse. Norrön ritual och kultplatskontinuitet. *Plats och praxis. Studier av nordisk förkristen ritual.* Red. Jennbert, K., Andrén, A. & Raudvere, C. Väger till Midgård 2. Lund: Nordic Academic Press: 299-332 24
- Anglert, M., 2006. De tidigaste kristna kulthuset. *Kulthus & Dödshus. Det ritualiserade rummets teori och praktik.* Red. M. Anglert, M. Artursson & F. Svanberg. Stockholm: Riksantikvarieämbetet: 168-178 11
- Anker, L., 2005. *Middelalder i tre. Stavkirker.* Kirker i Norge, Bd 4. Oslo: ARFO: 9-100 90
- Brendalmo, J., 2003. Kirker og sogn på den trønderske landsbygda ca. 1000-1600. *Ecclesia Nidrosiensis 1153-1537. Søkelys på Nidaroskirkens og Nidarosprovinsens historie.* Red. Imsen, S. Senter for middelalderstudier, NTNU, Skrifter Nr. 15. Trondheim: Tapir Akademisk forlag: 233-252 20
- Carver, M., 2003. Introduction: Northern Europeans Negotiate their Future. *The Cross Goes North. Processes of Conversion in Northern Europe AD 300-1300.* Ed. M. Carver. York: York Medieval Press: 3-12 10
- Ekroll, Ø. & Stige, M. 2000. *Middelalder i stein.* Kirker i Norge, Bd 1. Oslo: ARFO: 11-50 40
- Jonsson, K., 1999. Bland barnaföderskor, spädbarn och ”vuxna barn” – social och religiös kontroll speglad i gravmaterialet från Västerhus. *Meta. Medeltidsarkeologisk tidskrift.* Nr. 4. 1999: 12-30 19
- Lunde, Ø., 1987. Klosteranleggene. *Foreningen til Norske Fortidsminnesmerkers Bevaring. Årsbok 1987.* Oslo: 85-119 **OBS: Kursorisk läsning** egentligen ca 20

Nilsson, I.-M., 2003. Härsarsymbol och högsäte – om betydelsen av västmarkeringar i romanska kyrkor. <i>Meta. Medeltidsarkeologiskt tidskrift</i> . Nr. 1 2003: 31-46	16
Selleveold, B. J., 2004. Trosskiftet og gravskikken i Norge: et spørsmål om kontinuitet. <i>Religionsskiftet i Norden. Brytinger mellom nordisk og europeisk kultur 800-1200 e. kr.</i> Red. J. V. Sigurdsson, M. Myking & M. Rindal. Senter for studier i vikingtid og nordisk middelalder. Skriftserie nr. 6. Oslo: 139-156	18
Skre, D., 2004. Kristning, mission og konversion i Norges vikingtid. <i>Kristendomen i Danmark før 1050</i> . Red. N. Lund. Roskilde: Roskilde museums forlag: 235-249	15
Söderberg, B., 2006. Några perspektiv på kulturen i en härsarmiljö – Järrestad under yngre järnålder. <i>Kulthus & Dödshus. Det ritualiserade rummets teori och praktik</i> . Red. M. Anglert, M. Artursson & F. Svanberg. Stockholm: Riksantikvarieämbetet: 154-164	11
Wienberg, J., 2006. Kirkearkæologi – fra stil til kulturarv. <i>Meta. Medeltidsarkeologisk tidskrift</i> Nr. 3, 2006: 19-26	8
 <i>Mellan bytesshandel och kapitalism. Om varuutbytets arkeologi (142 s)</i>	
Carroll, L. 2002. Consumer choice. <i>Encyclopedia of historical archaeology</i> (ed. Orser, C. E. Jr.) London & New York: 126-129	4
Gustin, I., 2001. "...och här strömmade den köplystna befolkningen samman"? <i>Från stad till land. En medeltidsarkeologisk resa tillägnad Hans Andersson</i> . Red. A. Andrén, L. Ersgård & J. Wienberg. Lund Studies in Medieval Archaeology 29: 301-310	10
Johnson, M., 1996. An Archaeology of Capitalism. Oxford: Blackwell publishers: 202-212	11
Risvaag, J. A., 2006. <i>Mynt og by. Myntens rolle i Trondheim belyst i perioden ca. 1000-1630, belyst gjennom myntfynd og utmyntning</i> . Doktoravhandling ved NTNU 2006:200: 44-51 og 315-316	10
Roslund, M., 1995. Tools of Trade. Spatial Interpretations of Trade activities in Early Medieval Sigtuna. <i>Meddelanden från Lunds Universitets Historiska museum, New Series</i> 10: 145-157	13
Roslund, M. 2005. <i>Människor & Ting. Perspektiv på medeltidens materiella kultur</i> . Kompendium utg. vid Inst. För arkeologi och antikens historia, Lunds universitet: 1-65	65
Scarlett, T. J. 2002. Consumption. <i>Encyclopedia of historical archaeology</i> (ed. C. E. Orser Jr.) London & New York: 129-132	4
Skre, D., 2007. Towns and Markets, Kings and Central Places in South-western Scandinavia c. AD 800-950. <i>Kaupang in Skiringssal</i> . Ed. D. Skre. Kaupang Excavation Project. Publication Series, Volume 1. Norske Oldfunn XXII. Aarhus: Aarhus University Press: 445-469	25
 <i>Staden som historisk-arkeologiskt forskningsfält (275 s)</i>	
Andrén, A. 1998. Från antiken till antiken. Urbana tankar i Skandinavien före 1700. <i>Staden - himmel eller helvete. Tankar om människan i staden</i> . Thorman, S. & Hagdahl, M. (red.). Stockholm: 142-184	43
Christoffersen, A. & Nordeide, S. W., 1994. <i>Kaupangen ved Nidelva. 1000 års byhistorie belyst gjennom de arkeologiske undersøkelsene på Folkebibliotekstomten i Trondheim 1973-1985</i> . Riksantikvarens skrifter nr. 7. Oslo. Riksantikvaren: 11-38 og 263-292	58
Helle, K., Eliassen, F.-E., Myhre, J. E. & Strugu, O. S., 2006. <i>Norsk byhistorie. Urbanisering gjennom 1300 år</i> . Oslo: PAX Forlag A/S: 9-142	132

Larsson, S., 2006. Stadsarkeologiska synsätt. <i>Liljan. Om arkeologi i en del av Malmö.</i> Red. S. Larsson. Stockholm: Riksantikvarieämbetet: 13-29	17
Thomasson, J., 2006. Byggnadskulturen, stadsrummet och borgerskapet. <i>Liljan. Om arkeologi i en del av Malmö.</i> Red. S. Larsson. Stockholm: Riksantikvarieämbetet: 171-193	23
<i>Statens uppkomst som historisk-arkeologiskt problem (89 s)</i>	
Gustafsson, H., 2000. <i>Gamla riken, nya stater. Statsbildning, politisk kultur och identitet under Kalmarunionens upplösingsskede 1512-1541.</i> Stockholm: Atlantis 15-39	25
Iversen, F., 2004. <i>Eiendom, makt og statsdannelse. Kongsgårder og gods i Hordaland i yngre jernalder og middelalder.</i> Bergen: Universitetet i Bergen: 6-37 og 380-390	43
Sawyer, B. & Sawyer, P., 2004. The Making of the Scandinavian Kingdoms. <i>Die Suche nach den Ursprüngen.</i> Hrg. W. Pohl. Österreichische Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse. Denkschriften, 322. band. Forschungen zur Geschichte des Mittelalters band 8. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften: 261-269	9
Solberg, B., 2003. <i>Jernaldern i Norge. 500 før Kristus til 1030 etter Kristus.</i> Oslo: Cappelen Akademisk forlag: 300-311	12
<i>"To take place" – om rumslighet, makt och historisk arkeologi (168 s)</i>	
Andersson, H., 1995. <i>Maktens landskap. Lindholmen. Medeltida riksborg i Skåne.</i> Red. M. Mogren & J. Wienberg. Lund Studies in Medieval Archaeology 17. Stockholm: 19-23	4
Christophersen, A., 2001. <i>Bónði, bæjamaðr, burghere. Om folk, hus og framveksten av urban identitet i norske byer ca 1000-1700. Från stad till land. En medeltidsarkeologisk resa tillägnad Hans Andersson.</i> Red. A. Andrén, L. Ersgård & J. Wienberg. Lund Studies in Medieval Archaeology 29: 51-61	11
Eriksson, A.-L., 1995. <i>Maktens boningar. Norska riksborgar under medeltiden.</i> Lund Studies in Medieval Archaeology 14. Stockholm: Almqvist & Wiksell 1-5 og 111-166	62
Hansson, M., 2006. <i>Aristocratic Landcape. The Spatial Ideology of the Medieval Aristocracy.</i> Lund Studies in Historical Archaeology 2. Stockholm: Almqvist & Wiksell International: 129-160	32
Larsson, S. & Saunders, T., 1997. <i>Rummet, ordningen och arkitekturen – en social analys av ett medeltida maktcentrum. Meta. Medeltidsarkeologisk tidskrift Nr 1, 1996: 3-27</i>	25
Leone, M., 1984. <i>Interpreting Ideology in Historical Archaeology: Using the Rules of Perspective in William Pacas Garden at Annapolis, Maryland. Ideology, power and prehistory</i> ed. D. Miller & C. Tilley. New Directions in Archaeology. Cambridge: Cambridge University Press: 25-34	10
Mogren, M., 1995. <i>Borgforskning förr och nu. Lindholmen. Medeltida riksborg i Skåne.</i> Red. M. Mogren & J. Wienberg. Lund Studies in Medieval Archaeology 17. Stockholm: 24-30	7
Olsen, R., 1996. <i>Borger i Danmark.</i> København: Fremad: 11-27	17

Kulturlandskapets transformationer (151 s)

- Bender, B. 2006. Place and landscape. *Handbook of Material Culture*.
Ed. C. Tilley, W. Keane, S. Küchler, M. Rowlands & P. Spyer. London:
SAGE Publications: 303-311 9
- Høeg, H. I., 2005. Den pollenanalytiske metoden og lokaliteter hvor det er utført
pollenanalytiske undersøkelser. "Utmarkens grøde". *Mellom registrering og
utgravning i Gråffjellområdet, Østerdalen. Gråffjellseminariet
30.-31. januar 2003*. Red. K. Stene, T. Amundsen, O. Risbøl & K. Skare.
Varia 59. Oslo: Kulturhistorisk museum Fornminnesseksjonen: 27-37 10
- Lillehammer, A., 1999. Farm and village, the problem of nucleation and dispersal
of settlement – seen from a Norwegian perspective. *Settlement and Landscape*.
Ed. Fabeck, C. & Ringtved, J. Aarhus: Aarhus University Press: 131-137 7
- Schmidt Sabo, K., 2001. Vem behövde en by? Strategier, förändring och bybildning
under den tidiga medeltiden. *Individ, kollektiv och individuella mönster
i medeltidens Danmark*. Red. P. Carelli, L. Hermansson & H. Sanders
. Göteborg: Makadam förlag: 100-108 9
- Øye, I. (red.) 2002. Vestlandsgården – fire arkeologiske undersøkelser.
Havrå – Grinde – Lee – Ormelid. *Arkeologiske avhandlinger og rapporter fra
Universitetet i Bergen 8*. Bergen: 7-72 66
- Øye, I., 2004. Farming Systems and Rural Societies ca. 800-1350. *Norwegian
Agricultural History* Ed. R. Almås. Trondheim: Tapir Academic press: 80-129 50

Arkeologi i "marginalområden"(97 s)

- Baug, I., 2005. Who owned the products? Production and exchange of quernstones,
Hyllestad in Sogn, Western Norway. 'Utmark'. *The Outfield as Industry and
Ideology in the Iron Age and Middle Ages*. Ed. I. Holm, S. Innselset & I. Øye.
UBAS. University of Bergen Archaeological Series. International 1: 99-107 9
- Bertelsen, R., 2005. The Sea as 'innmark' or 'utmark'. 'Utmark'. *The Outfield as
Industry and Ideology in the Iron Age and Middle Ages*.
Ed. I. Holm, S. Innselset & I. Øye. UBAS. University of Bergen
Archaeological Series. International 1: 21-28
The Viking Age in Caithness, Orkney and the North Atlantic. Select Papers
from the proceedings of the Eleventh Viking Congress..1989.
Ed. C. E. Batey, J. Jesch & C. D. Morris. Edinburgh:
Edinburgh University press: 544-552 9
- Jasinski, M. E., 1997. European commercial Arctic Whaling reconsidered –
Archaeological Data. *Exchange and Trade in Medieval Europe*.
Eds. G. De Boe & F. Verhaege. Papers of the "Medieval Brügge 1997".
Conference 3: 119-129 11
- Mikkelsen, E., 1994. *Fangstprodukter i vikingtidens og middelalderens økonomi.
Organiseringen av massefangst av villrein i Dovre*. Universitetets
Oldsaksamlings Skrifter. Ny rekke. Nr. 18. Oslo: 175-178 4
- Narmo, L. E., 2005. Teknologi, ideologi og ritualer i jernvinna – perspektiver
fra "moen mot fjellet". "Utmarkens grøde". *Mellom registrering og
utgravning i Gråffjellområdet, Østerdalen. Gråffjellseminariet
30.-31. januar 2003*. Red. K. Stene, T. Amundsen, O. Risbøl & K. Skare.
Varia 59. Oslo: Kulturhistorisk museum Fornminnesseksjonen: 139-151 13

- Steinsland, G., 2005. The Iron Age Worldview and the Concept of 'Utmark'.
'Utmark'. *The Outfield as Industry and Ideology in the Iron Age and Middle Ages*. Ed. I. Holm, S. Innselset & I. Øye. UBAS.
University of Bergen Archaeological Series. International 1: 137-146 10
- Svensson, E., 2005. Utmark som landskap. "Utmarkens grøde". *Mellom registrering og utgravning i Gråfjellområdet, Østerdalen. Gråfjellseminariet 30.-31. januar 2003*. Red. K. Stene, T. Amundsen, O. Risbøl & K. Skare.
Varia 59. Oslo: Kulturhistorisk museum Fornminnesseksjonen: 125-134 10
- Sørheim, H. 1997. The origin of Commercial Fisheries and the Trade of Stockfish in the northern part of Western Norway. *Exchange and Trade in Medieval Europe*. Eds. G. De Boe & F. Verhaege. Papers of the "Medieval Brügge 1997". Conference 3:107-116 10
- Wallerström, T., 1997. Hur och varför blev Norrbotten "svenskt"?
Populär arkeologi 1997:3: 24-26 3
- Øye, I., 2005. Introduction. 'Utmark'. *The Outfield as Industry and Ideology in the Iron Age and Middle Ages*. Ed. I. Holm, S. Innselset & I. Øye. UBAS.
University of Bergen Archaeological Series. International 1: 9-19 11
- Industriarkeologi (16 s.)**
- Palmer, M. & Neaverson, P., 1998. *Industrial Archaeology. Principles and Practice*.
London & New York: Routledge: 1-15 16
- Byggnadsarkeologi (49 s.)**
- Eriksdotter, G., Gardelin, G. & Sundnér, B., 1996. *Kompendium i byggnadsarkeologi*.
Lund: Institutionen för arkeolog och antikens historia: 1-49 49
- Genusarkeologi (9 s.)**
- Altenberg, K., 1999. Kvinnan, mannen, härden och plogen – om könsrollsmönster i de medeltida bosättningarna på Dartmoor och Bodmin Moore, England.
Han hon den det. Att integrera genus och kön i arkeologi. Red. C. Caesar, I. Gustin, E. Iregren, B. Petersson, E. Rudebeck, E. Räf & L. Ströbeck.
University of Lund, Institute of Archaeology, Report Series No. 65. Lund: Arkeologiska institutionen och historiska museet: 26-34 9
- Några nyare forskningsinriktningar i nordisk historisk arkeologi (65 s.)**
- Karlsson, N., 2004. Soil Studies and Historical Archaeology. *Current Swedish Archaeology*. Vol. 12: 105-119 15
- Knarrström, A., 2006. Den okände soldatens okända grav – arkeologin om historiska slagfältsgravar.
Meta. Medeltidsarkeologisk tidskrift Nr. 3, 2006: 31-5 12
- Lundquist, K., 2006. Rekonstruktionen av Tycho Brahes trädgård.
Från tro till vetande? Trädgårdsarkeologi vid Nydala kloster.
Red. Haas, J. & Romanus, H. Seminarierapport 1, Nydala den 3 maj 2004.
Jönköping: Jönköpings läns museum: 10-16 7
(Kan hämtas som pdf-dokument på hemsida www.nydalaklostertradgard.se)
- Svensson, E., 2001. Bebyggelse lämningar från modern tid – massmaterial eller individuella historier? *Från stad till land. En medeltidsarkeologisk resa tillägnad Hans Andersson*. Red. A. Andrén, L. Ersgård & J. Wienberg.
Lund Studies in Medieval Archaeology 29: 353-359 7

Welinder, S., 1994. The Ethnoarchaeology of a Swedish Village. *Current Swedish
Archaeology*. Vol. 2: 195-209

Tilsammen $\frac{15}{605}$

NORD0020: Norrønt reiskapsfag

Ansvarlige for emnet: Karin Fjellhammer Seim

Emnet tar sikte på å gi ei innføring i norrønt språk. Målet er å gi studentene gode nok redskapskunnskaper slik at de kan bruke originaltekster på norrønt som kilder til middelalderstudium på ulike felt. Redskapskunnskapene omfatter tilstrekkelige kunnskaper om norrønt, særlig gammelnorsk, fonologi, morfologi og syntaks til å kunne lese og forstå normaliserte og unormaliserte tekster ved hjelp av ordbok. Emnet gir også kjennskap til de viktigste kildeutgavene og til de hjelpemidla som er tilgjengelige i kildestudiet.

Innføring:

Odd Einar Haugen: *Grunnbok i norrønt språk*
eller ei anna innføringsbok på same nivå

Ordbok:

Leiv Heggstad med fl.: *Norrøn ordbok* (Samlaget)

Tekstpensum:

50 sider normalisert prosa. 40 av desse sidene kan hentast frå *Ágrip af Nóregskonungas Ägum* (utg. ved M. J. Driscoll i tekstserien til Viking Society for Northern Research)

15 sider unormalisert gammalnorsk frå ulike genrar (diplom, lovtekstar, jordebøker, religiøs litteratur...). 3 av desse sidene skal lesast i original (handskriftfotografi). Kopi av dei unormaliserte tekstane får ein av faglærar

Sekundærlitteratur:

Det som står under dette punktet, er berre eit framlegg til sekundærlitteratur for å syne omfanget og innhaldet som krevst. Enkeltkapittel og artiklar kan byttast ut etter avtale med faglærar.

Følgjande fire kapittel i Odd Einar Haugen (red.): *Handbok i norrøn filologi*
(Fagbokforlaget, Bergen 2004):

Jon Gunnar Jørgensen: "Håndskrift- og arkivkunnskap" (kap. 1)

Odd Einar Haugen: "Tekstkritikk og tekstfilologi" og "Paleografi" (kap. 2 og 4)

Jan Ragnar Hagland: "Gammalislandsk og gammalnorsk språk" (kap. 9)

Innleiingskapitlet ("Om lova og lagdømmet") i omsetjinga av *Frostatingslova*, ved Jan Ragnar Hagland og Jørn Sandnes (1994)

Innleiingskapitlet i utgåva av *Den eldre Gulatingslova*, ved Bjørn Eithun, Magnus Rindal og Tor Ulset (1994) (Riksarkivet. Norrøne tekster nr. 6, s. 7-28)

Følgjande artiklar frå *Kulturhistorisk leksikon for nordisk middelalder*:

Jordebog (berre avsnittet om Noreg, sp. 646-653), Lagspråk, Landskapslove, Magnus Lagabøtes landslov, Orddannelse

HIST1110: Oversikt over eldre historie fram til ca. 1550

Emneansvarlig: Steinar Imsen

Emnet gir en grunnleggende innføring i utviklingslinjer og sentrale historiske problemer i europeisk historie fra Romerrikets tid og fram til midten av 1500-tallet, da middelalderens universelle keiserdømme ble avviklet og den kirkesplittelsen som ble innledet omkring 1520 festnet seg. Oversikten vil også omfatte norsk historie fra vikingtiden av (ca. 800 e. kr.). Sentrale temaer vil være den politiske og kulturelle arven fra Roma og dannelsen av en egen "europeisk" sivilisasjon i tidlig middelalder (til ca. år 1000), den universelle latinske kirkens historie, europeiske statsdannelser i høymiddelalderen (ca. 1100-1300) og det moderne gjennombruddet i seinmiddelalderen (ca. 1350-1550). Disse politiske og kulturelle utviklingstrekkene vil igjen ses mot den befolkningsmessige og økonomiske utviklingen i perioden.

Pensum

antall sider

Erik Christiansen: *Romersk historie*, Århus 2002

Sverre Bagge: *Europa tar form*, Oslo 2005

Steinar Imsen: *Europa 1300-1550*, Oslo 2002

O.G. Moseng m. fl.: *Norsk historie 750-1537*, Oslo 2007

O.G. Moseng m. fl.: *Norsk historie 1537-1814*, Oslo 2003: 21-57

HIST2145: Krigere, kloster og katapult. Spreiing av kunnskap og teknologi i mellomalderen, 500-1300

Emneansvarlig: Leif Inge Petersen

Kurset gir ei innføring i korleis den seinantikke kunnskapsarven filosofi, vitskap, teknologi og kunnskapsinstitusjonar vart overteken, forvalta og vidareutvikla av dei tre store sivilisasjonane rundt Middelhavet i mellomalderen, og korleis den spreidde seg; først frå Bysants og Perserriket til den islamske verda (ca. 500-900), og seinare frå Bysants og den islamske verda til Vest-Europa (ca. 900-1300). Særleg stor vekt kjem til å liggja på den politiske, økonomiske og sosiale dynamikken bak spreiiing og vidareutvikling av kunnskapsarven, og korleis Vest-Europa, opphavleg den minst utvikla og urbaniserte delen av det gamle Romerriket, kom til å ta att og på sikt gå forbi dei to andre kulturområda.

Spreiing av kunnskap og teknologi i mellomalderen, 500-1300

I alt 789 sider

Pensum	antall sider
Pamela O. Long: <i>Technology and Society in the Medieval Centuries: Byzantium, Islam, and the West, 500-1300</i> (American Historical Assosiation, 2003)	95
<i>Oxford History of Byzantium</i> , red. Cyril Mango (2002), s. 40-95; 129-229	120
Bernard F. Reilly, <i>The Medieval Spains</i> (Cambridge, 1993); 17-159	142.
Paul E. Chevedden, 'The Invention of the Counterweight Trebuchet: A Study in Cultural Diffusion' <i>Dumbarton Oaks Papers</i> , Vol. 54. (2000): 71-116	40

Tilgjengeleg som internettressurs via biblioteket på

[http://links.jstor.org/sici?sici=0070-](http://links.jstor.org/sici?sici=0070-7546%282000%2954%3C71%3ATIOTCT%3E2.0.CO%3B2-U)

[7546%282000%2954%3C71%3ATIOTCT%3E2.0.CO%3B2-U](http://links.jstor.org/sici?sici=0070-7546%282000%2954%3C71%3ATIOTCT%3E2.0.CO%3B2-U)

I kompendium:

<i>Cambridge history of Iran vol. 3 del 1</i> , s. 153-177; 559-592	ca. 57
Reynolds & Wilson, <i>Scribes and Scholars</i> , s. 51-121	ca. 70
Ira Lapidus, <i>A History of Islamic Societies</i> , s. 31-146; 283-94; 299-309	ca. 125
<i>The Age of Justinian</i> , s. 316-336; 355-370	ca. 43
M.-T. d'Alverny, 'Translations and Translators', i <i>Renaissance and Renewal in the Twelfth Century</i> , Benson & Constable (red.) (MAA, 1991): 421-459	ca. 38
<i>The Encyclopedia of Philosophy</i> (New York, 1967)	
Artiklane: Averroes, Averroism, Avicenna, Islamic Philosophy, al-Kindi	
<i>The Encyclopedia of Islam (new edition)</i> , vol II (Leiden, 1965) Artiklane: al-Farabi, al-Ghazali	ca. 15
Michael Haren, <i>Medieval Thought: The Western Intellectual Tradition from Antiquity to the Thirteenth Century</i> , 2. utg. (MacMillan, 1992): 59-96, 137-143	<u>44</u>
Til sammen	789

HIST2155: Musikk og politikk i middelalderen

Emneansvarlig: Roman Hankeln

Musikkhistorien i middelalderen gir en god mulighet til å undersøke forholdet mellom politisk makt og kulturelle aktiviteter på denne tida. Seminaret gir en oversikt over samspillet mellom kirkelige og ”statlige” institusjoner og enkelte kulturskapende personer og forsøker også å gi et svar på spørsmålet hvilken betydning kirkelige musikk hadde i den politiske virkeligheten i middelalderen.

Pensum

Pensum består av kapitler og artikler fra bøker og tidsskrifter. Detaljert pensumliste vil bli delt ut ved semesterstart, men flere av artiklene kommer fra følgende bøker:

Margaret Bent / Andrew Wathey (ed.), *Fauvel studies. Allegory, chronicle, music, and image in Paris, Bibliothèque Nationale de France MS Français 146*, Oxford: Clarendon Press 1998. (Finnes ved Senter for Middelalderstudier)

Gads Musikhistorie, København: Gad 1990.

Lars Rumar (ed.), *Helgonet i Nidaros. Olavskult och kristnande i Norden*, Stockholm: Riksarkivet 1997.

Craig Wright, *Music and ceremony at notre dame of paris 500 - 1550*, Cambridge: Cambridge University Press 1989. (Finnes i instituttets bibliotek)

I tillegg er det en del musikk som er lyttepensum..

HIST1150: Oversikt over tidlig nytids historie 1550-1850

Emneansvarlig: Ida Bull

Emnet gir en grunnleggende innføring i utviklingslinjer og sentrale historiske problemer i perioden 1550-1850. Emnet vil legge vekt på å se norsk, nasjonal og global historie i sammenheng, i en tid da menneskenes geografiske horisont ble utvidet. Emnet vil strekke seg fra virkningene av reformasjon og europeisk ekspansjon på 1500-tallet til den industrielle revolusjon og de politiske revolusjoner på 1700-1800-tallet, og vil legge vekt på å se de ulike sider av samfunnslivet i sammenheng.

Pensum	antall sider
Norsk og nordisk historie	
Moseng/Opsahl/Pettersen/ Sandmo: Norsk historie 1537-1814: 58-383	326
Aschehougs Norgeshistorie, bd. 7 (Dyrvik): 192-229	38
Aschehougs Norgeshistorie, bd. 8 (Seip): 12-75	64
Blom/Sogner: Med kjønnsperspektiv på norsk historie (del 2 Sandvik): 85-134	50
Ståle Dyrvik: Året 1814	113
Harald Gustafsson: Nordens historia; 95-204	<u>106</u>
Sum	697
 <i>Alternativ til Moseng/Opsahl/Pettersen/Sandmo:</i>	
Ersland/Sandvik, Norsk historie 1300-1625, kap. 7-9: 169-247	80
Ståle Dyrvik. Norsk historie 1625-1814	258
 Verdenshistorie	
Palmer et.al. kap. 3-11	384
McNeill, J.R. og William McNeill: <i>The Human Web: A Bird's-Eye View of World History</i> , 2003, kap. 6-7: 155-267	113
Sølvi Sogner: <i>Kvinnen i den vestlige verden fra år 1500 til i dag</i> , 2005: 15-172	158
Thomas J. Misa: <i>Leonardo to the Internet; Technology & culture From the renaissance to the present</i> , 2004, kap. 2-3: 33-96	<u>64</u>
Sum	719
	Totalt 1416

LAT1002: Prosa og poesi i middelalderen

Emneansvarlig: Staffan Wahlgren

Studenten skal øve opp sin oversettelsesteknikk, befeste grammatikkunnskapene og utvide sitt ordforråd. Målet er også å opparbeide en forståelse av det latinske språkets rolle i middelalderen. I emnet gis en innføring i middelalderens forskjellige litteraturgenrer og i språkets rolle som kommunikasjonsmiddel og kulturformidler. Det blir lest ca. 50 sider prosa og poesi (én side = 30 linjer) fra middelalderen. Opp til fem sider kan være innskrifter, tekster hentet fra heraldikk og lignende.

Tekstpensum:

Roggen, V. m. fl., *Omnibus II* (kap. Mellomalderen), Oslo 1997.

Kompendium i middelalderlatin
eller

Kraggerud, E., *Et pensum i middelalderlatin, I Tekster, II Kommentarer, III Oversettelser*, Oslo 1994.

I tillegg vil det bli utdelt stensiler i forbindelse med forelesningene.

Ordbok:

Johannessen, J., Nygaard, M. & Schreiner, E.: *Latinsk-Norsk Ordbok*. 3. utg. Oslo 1965 (el. senere). [Bokmål]

Steinnes, A. & Vandvik, E.: *Latinsk ordbok*. Oslo 1958 (el. senere). [Nynorsk]

Grammatikk:

Eitrem, S., *Latinsk grammatikk*, 3. utg. v. Bjørg T. Danielsen og Egil Kraggerud, Oslo 1996

Kultur- og litteraturhistorie:

* Mortensen, Lars Boje, *Middelalderlatin, hvad var, og hvad er meningen?*
Antikkprogrammets småskrifter nr. 2, Norges forskningsråd, Oslo 1998, fås på instituttkontoret.

Lindberg, Bo, *Europa och latinet*, Borås 1993.

* Studenter som har hatt denne boken i pensum i HIST1050 må kontakte faglærere for annet pensum

NORD2201: Norrønt språk

Emneansvarlig: Jan Ragnar Hagland

Studiet av dette emnet skal gi studenten større innsikt i norrøn språkstruktur og bredere kjennskap til norrønt språk enn det som kreves til NORD1101. Disse kunnskapene skal man tilegne seg gjennom studium av et tekstpensum, en norrøn grammatikk for universitetsnivå, et språkhistorisk oversiktsverk og et utvalg sekundærlitteratur. NORD2201 sammen med NORD2202 Runologi gir en fordypning i eldre nordisk språk.

Pensum er for ein stor del valfritt og kan skiftast ut mot tilsvarende stoff i samråd med faglærer.

Pensum	antall sider
Oversyn og innføring	
E. Haugen: <i>The Scandinavian Languages. An Introduction to their History.</i> London 1976, Kap. 9 og 10: 132-244	123

Grammatikk

R. Iversen: *Norrøn grammatikk*, Oslo: 1990

Tekstpensum

- Eddadiktet Hárbarðsljod vil bli gjennomgått
- 60 sider normalisert prosa. Ei kortare saga (inntil 40 sider) skal vere med
- 5 sider unormalisert norsk tekst frå ulike genrar

Sekundærlitteratur

Eit utval på om lag 200 sider om norrønt språk og norrøn filologi frå Odd Einar Haugen (red.): *Handbok i norrøn filologi* (Bergen 2004)